

Utrecht 2040

op weg naar een duurzame provincie

Verslag

Netwerkbijeenkomst Utrecht2040

1 april 2014

Programma 1 april

- 13.00 uur Inloop
13.30 uur Welkom, aanleiding, programma, door *Joris Hogenboom*, voorzitter *Netwerk Utrecht2040*
13.45 uur Keynote speech, Prof. Dr. Jan Jonker (Radboud Universiteit Nijmegen)
15.00 uur Deelsessies rondom sleutelprojecten
- Staat van Utrecht
  - Nul op de meter op gebiedsniveau?
  - Publiek-private samenwerking als impuls voor zonne-energie
  - Nieuwe diensten voor een gebiedsgerichte aanpak van leegstaand vastgoed
  - Groen ondernemerschap in de stadsrand van Utrecht
- 16.40 uur *Mariëtte Pennarts*, gedeputeerde Provincie Utrecht
Staat van Utrecht, Aankondiging Duurzaamheidsprijs 2014
16.50 uur Afronding en afsluiting
17.00 uur Borrel

Bekijk [hier](#) het filmpje dat gemaakt is op onze groene loper.

Volg Utrecht2040 op twitter: @Utrecht2040

Opening en welkom

Joris Hogenboom, voorzitter van het Netwerk Utrecht2040 heet iedereen welkom en licht toe wat het netwerk doet. „Utrecht 2040 wil de urgente vraagstukken op het gebied van duurzaamheid aanpakken en van Utrecht een provincie maken met een goede kwaliteit van leven, zonder afwenteling naar andere plekken op deze aarde en volgende generaties. We zijn vorig jaar gestart met een zestal sleutelprojecten, waaronder een project rondom de aanpak van leegstaand vastgoed, met Movares en KvK als trekkers, en een project rondom energiebesparing in de bestaande bouw met de Hogeschool Utrecht als trekker. De projecten zijn dynamisch, nieuwe partners kunnen aansluiten en ook nieuwe projecten aandragen.

Daarnaast reikt het netwerk jaarlijks de Duurzaamheidsprijs uit. Deze stond vorig jaar in het teken van leegstand en is gewonnen door Jutphaas Wonen voor hun transformatieproject aan de Brinkwal in Nieuwegein. Utrecht2040 biedt bovendien ook een platform voor partners in de regio, zowel digitaal als fysiek zoals op netwerkbijeenkomsten als deze. Dit jaar zullen we ook werken aan de "Staat van Utrecht", de duurzaamheidsmonitor van de provincie. Met alle 2040-partners willen we die zo opzetten, dat deze goede aangrijpingspunten biedt voor het eigen handelen van partijen. Het *overall* doel van het Netwerk Utrecht2040 is dat we met al deze activiteiten een beweging in Utrecht versterken, van partijen die door samenwerking grote stappen zetten op weg naar een duurzame regio. Maatschappelijke belangen, kennisontwikkeling en commerciële kansen worden daarin bij elkaar gebracht. Utrecht2040 maakt duidelijk dat het werken aan een duurzame provincie het werk van velen is, een beweging die wint aan kracht, en waar nog veel te doen is."

Keynote speech door Jan Jonker

In zijn betoog gaat Jan Jonker in op ondernemerschap, nieuwe business modellen en transitie. Hij begint zijn verhaal bij de huidige bezuinigingen en geeft aan dat een visie op een andere toekomst niet uit Den Haag moet komen, maar dat we dit samen moeten organiseren, in de energieke samenleving. „We leven in tijden van maatschappelijke transitie, het moet anders. Het groeiend aantal lastige (organisatie)vraagstukken waar we voor staan is niet meer op te lossen vanuit het ‘oude denken’. Niet de organisatie moet veranderen, maar het systeem. In het licht van de

noodzakelijke transitie moeten we over bestaande praktijken heen kijken naar andere manieren van organiseren, organisatievormen meer gericht op samen waarde creëren en gemeenschappelijkheid.” Deze andere manier van organiseren noemt Jonker de WEconomy, de netwerkmensenmaatschappij. Onderdelen hiervan zijn volgens hem onder andere circulaire economie, economie van delen (van bezit naar gebruik), samenwerkingseconomie en de economie van zelfproductie. „ In de afgelopen vijf jaar zijn er tal van start ups ontstaan in Nederland die deze nieuwe vormen symboliseren, zoals AirBnB, SnappCar, Thuisafgehaald, Mudjeans, Winddelen en Fairphone. Er is wel een aantal voorwaarden voor deze transitie. We hebben onder andere passende organisatie modellen nodig, kennis en experimenteeruimte.”

Jonker concludeert over de netwerkmensenmaatschappij: „ Er is geen masterplan, maar er is wel Utrecht2040. Deze regio kent heel veel kansen, die we vooral samen moeten oogsten. Utrecht bruist van de initiatieven, de potentie is groot, maar we moeten het zelf doen!”

Deelsessies

Staat van Utrecht

Michiel Linskens, Provincie Utrecht & Marjolein van der Klauw, Movares

In 2014 wordt er een nieuwe Staat van Utrecht gemaakt, een monitor die de ontwikkeling met betrekking tot duurzaamheid in de regio laat zien. Deze monitor wordt ontwikkeld in samenwerking met netwerkpartners uit de regio.

Na een korte introductie op deze Staat van Utrecht, zijn deelnemers aan de slag gegaan. Als opwarmer werden eerst door iedereen twee kaartjes met plaatjes uitgezocht die voor hen duurzaamheid symboliseren.

Vervolgens zijn deelnemers actief aan de slag gegaan aan de hand van een werkblad met de volgende vragen: Wat vindt u op dit moment de belangrijke maatschappelijke opgaven in de regio? Op welke manier zouden deze gemeten moeten worden in de Staat van Utrecht? Wat kunnen u en uw organisatie zelf voor de Staat van Utrecht betekenen?

De komende weken zal van al deze ingevulde werkbladen een analyse gemaakt worden. Een leeg werkblad is als bijlage meegestuurd. Deelnemers aan de netwerkbijeenkomst die niet bij deze deelsessie aanwezig zijn geweest, mogen deze alsnog invullen.

Nul op de meter op gebiedsniveau

Erlijn Eweg, Kathelyn van der Ham & Ruben Vrijhoef, Hogeschool Utrecht

De deelsessie startte met een korte presentatie van lector Ruben Vrijhoef over duurzaamheid in de bestaande bouw. Vervolgens werd de groep verdeeld in drie groepen om aan de slag te gaan met de vragen:

Sessie 1 - Wat zijn de mogelijke problemen van een wijk om naar nul op de meter te komen?

Sessie 2 - Welke kennis (denk aan domeinen/sectoren) is nodig om het probleem op te lossen?

Sessie 3 - Neem een wijk in gedachten. Wat zijn de belangrijkste actoren/betrokkenen? Welke stap moet dan nu genomen worden?

De uitkomsten van de sessies gaven verschillende handvatten:

- We moeten ons richten op wat mensen wél drijft, denk aan comfort, omdat mensen zich vaak niet direct bezighouden met duurzaamheid/energieneutraal en geld ook niet altijd het grootste probleem is.
- Een voorbeeldwoning kan ervoor zorgen dat veel mensen over de streep worden getrokken.
- We moeten aan de slag met mass customisation (maatwerk op massa), omdat het in de bouw niet gebruikelijk is om vooraf de mogelijke opties te bedenken.
- Maak contact met mensen die al actief (straat/wijkambassadeurs) zijn en ga vervolgens massa creëren.
- Bekijk wat een gemeenschappelijke deler kan zijn voor een wijk (kracht van een wijk), bijvoorbeeld een basisschool of buurthuis, en ga je hier op richten, denk aan zonnepanelen op het dak, informatieavonden op scholen.
- Ga vraag creëren bij bewoners, begin samen met drie consortia van aannemers en installateurs en ga starten met drie rijtjes van vijf huizen en hierna opschalen.
- Zorg voor één organisatie/bedrijf die het uitvoert en beheert, denk aan bedrijven als HEMA, IKEA, V&D.
- Zorg voor crowdfunding: Nul op de Meter met Gordon!

De Hogeschool Utrecht gaat deze uitkomsten gebruiken als input voor het programma CO2 reductie en energiebesparing in de bestaande bouw, onder andere voor een studentenbattle.

Publiek-private samenwerking als impuls voor zonne-energie

Lot van Hooijdonk & Marie-Claire van den Berg, Natuur en Milieufederatie Utrecht

De provincie Utrecht heeft als doel om in 2020 10% van de gebruikte energie op eigen bodem op te wekken. Om dat doel te verwezenlijken zijn alle bronnen nodig, zowel grootschalig als kleinschalig. Zonne-energie is aan een opmars bezig in Nederland, maar het kan nog sneller en breder dan nu gebeurt. Hoe kunnen we zonne-energie in de provincie een impuls geven?

In deze deelsessie zijn deelnemers met elkaar aan de slag gegaan om een mogelijke publiek-private samenwerking rondom zonne-energie in de regio verder uit te werken. In een voordracht vertelde Lot van Hooijdonk, adjunct-directeur

van de Natuur en Milieufederatie Utrecht, over het plan voor de zonne-energie-versneller in de provincie Utrecht: een onafhankelijk samenwerkingsverband van ngo's, gemeenten, installateurs en adviseurs met als doel de productie van zonne-energie in de provincie te versnellen. Daarna gingen

de aanwezigen in vier aparte groepen met elkaar in gesprek over wat een grote groei van zonne-energie in de provincie nu tegenhoudt.

Na afloop van de groepsgesprekken zijn deelnemers kort ingegaan op een aantal mogelijke werkbare oplossingen. De NMU zal de komende tijd verkennende gesprekken voeren om te bezien of er een zinvol initiatief te nemen is.

Nieuwe diensten voor een gebiedsgerichte aanpak van leegstaand vastgoed

Bart Slavenburg, Movares & Erwin Ketelaar, Kamer van Koophandel

Link naar de Prezi-presentatie van Bart Slavenburg:

http://prezi.com/nlo4f1zbq_nx/voorjaarsbijeenkomst-utrecht2040-deelsessie-leegstaand-vastgoed-1-april-2014/

In de workshop 'Leegstaand Vastgoed' is een overzicht gegeven van de resultaten van het project tot op heden en is geprobeerd draagkracht te krijgen voor een nieuwe aanpak. Lag de nadruk vroeger op objecten – en dan met name herbesteding van objecten – is nu het voorstel om het probleem nu procesmatig op beleidsniveau aan te pakken, vanuit het overkoepelende thema van duurzaamheid. Dit om het probleem – ofwel de uitdaging – op het juiste aggregatieniveau aan te pakken, maar ook om het relevant te maken voor het Netwerk Utrecht2040 en haar partners.

In de workshop is geprobeerd om, met de Staat van Utrecht als actuele kapstok, 'doelen' te bedenken op het gebied van duurzaamheid waarvoor vastgoed strategisch ingezet zou kunnen zetten. Deze doelen kunnen aanleiding geven tot een waardestroom vanuit de kapitalen People, Planet, Profit, zodanig dat andersoortige incentives worden opgespoord voor het (leegstaande) vastgoed buiten de traditionele businesscases (verkoop, verhuur van m²) om. Enerzijds kunnen deze waardestromen helpen de bestaande business cases te versterken en andersom is de duurzaamheid van de provincie ermee gebaat: het mes snijdt dan dus aan meerdere kanten. Tenslotte passen 'duurzame' business cases an sich beter bij het netwerk en haar expertise.

De reacties van de deelnemers waren gemengd positief. Enerzijds bleek het lastig voor mensen om te denken in termen van andere (duurzame) doelen voor leegstaand vastgoed, anderzijds was er waardering voor de poging om een andere uitdaging te formuleren. Ook stak de discussie de kop weer op of het toch niet beter is om concreet te focussen op transformatie van kansrijke objecten; dit mede naar aanleiding van enkele successen in Nieuwegein, waarbij kantoren zijn getransformeerd tot starterswoningen. Dit laatste bleek echter wel een goed voorbeeld voor hoe een dergelijk objectief binnen de methodiek van de Staat van Utrecht gebracht kan worden: vanuit het kapitaal 'People' zou een mooie doelstelling kunnen zijn 'het bieden van kansen voor kwetsbare groepen (w.o. starters) op de woningmarkt'. Een indicator hiervoor zou dan kunnen zijn de mate waarin de leegstaande bouwvoorraad hiervoor wordt ingezet.

In ieder geval was er veel interesse voor de workshop en hebben veel mensen aangegeven aangehaakt te willen blijven. De komende tijd zullen de resultaten aan de aanwezigen worden terug gekoppeld en zal daarbij de vraag gesteld worden of deze mensen zitting willen nemen in de projectgroep. Tevens speelt de gedachte om het projectdeel op de website van Utrecht2040 aan te passen op de methodiek en de website mogelijk te gebruiken om nog meer feedback op te halen, waarbij de bijvangst uiteraard traffic voor de website aan sich is.

Groen ondernemerschap in de stadsrand van Utrecht
Max Zevenbergen, Natuur en Milieufederatie Utrecht

De samenwerkende natuurorganisaties in Utrecht, de zogenaamde Oostbroekorganisaties, zijn op zoek naar nieuwe manieren om bedrijven te betrekken bij het beheer en de realisatie van natuur in hun omgeving. Door bezuinigingen op natuur is het nodig om nieuwe financieringsvormen te ontwikkelen. Bovendien is dit een manier om draagvlak voor natuur in de samenleving te vergroten.

De Oostbroekorganisaties zijn samen een project gestart dat zich richt op groengebieden in de stadsrand van Utrecht: Haarzuilens, Noorderpark en de Tuinen van Utrecht. In deze gebieden gaan we aan de slag met het betrekken van burgers en bedrijven. De focus van deze werksessie lag op de betrokkenheid van bedrijven. Er zijn verschillende vormen om bedrijven financieel te betrekken bij hun groene omgeving. Utrechts Landschap kent bijvoorbeeld bedrijfsvrienden en biedt samen met een zorgverzekeraar een collectieve zorgverzekering aan. Er zijn gebiedsfondsen voor bedrijven en een bedrijf zou in plaats van geld ook kennis of uren kunnen leveren aan een groene organisatie. Tijdens de werksessie zijn verschillende vormen van betrokkenheid verkend. In twee groepen discussieerden de aanwezigen over vernieuwende vormen van betrokkenheid en over geschikte bedrijven waar de Oostbroekorganisaties mee zouden kunnen samenwerken. De uitkomsten van de groepjes werden aan het eind kort gepresenteerd en besproken. De NMU neemt de ideeën die uit deze deelsessie voortkwamen mee in het gezamenlijke project in de stadsrand van Utrecht.

Mariëtte Pennarts, gedeputeerde Provincie Utrecht

Aan Mariëtte Pennarts, gedeputeerde van de Provincie Utrecht, de eer de bijeenkomst af te sluiten. Pennarts gaat ten eerste kort nog even in op de Staat van Utrecht. Met de 'oude' Staat van Utrecht uit 2010 in haar hand geeft zij aan dat we dit vooral niet meer gaan doen, geen dik boekwerk meer dat achter in de kast of onder in de bureaula verdwijnt. „De Staat van Utrecht bestaat uit meer dan 110 indicatoren, die de kwaliteit van onze woon-, werk- en leefomgeving aangeven, onderverdeeld in drie kapitalen, people, planet en profit. De Staat van Utrecht is vooral een middel. Het is geen doel op zich, maar het is wel gevalideerd. De Staat van Utrecht in 2014 moet veel interactiever worden, met hulp van alle partners in de regio, en is daarmee vooral de aanzet tot een maatschappelijk gesprek over duurzaamheid. Dit vormt de basis voor een gedragen regionale duurzaamheidsagenda.”

Tot slot maakt Mariëtte Pennarts het thema van de Duurzaamheidsprijs 2014 bekend. „Elk jaar reikt het Netwerk Utrecht2040 de Duurzaamheidsprijs uit. Deze prijs wisselt elk jaar van thema en eigenaar. In 2014 is het thema van de prijs 'Succesvolle energiereductie in de bestaande woningbouw'. In 2014 reikt het Netwerk de prijs uit aan het beste projectinitiatief dat bijdraagt aan het reduceren van energieverbruik in de bestaande woningvoorraad in de provincie Utrecht.”

Pennarts licht toe dat energiebesparing in de gebouwde omgeving een van de speerpunten is in de provincie Utrecht. „Woning- en utiliteitsbouw is verantwoordelijk voor ongeveer 42% van het totale energieverbruik. Dat gaat gepaard met een hoge uitstoot van CO2 en een steeds hogere energierekening voor bewoners en bedrijven. Een forse energiebesparing en bij voorkeur een energieneutrale gebouwde omgeving is dus zowel wenselijk als noodzakelijk, gelet op de duurzaamheidsdoelstellingen van de provincie. Het Netwerk belooft graag het beste project dat hieraan bijdraagt met een mooie prijs!”

De winnaar van de Duurzaamheidsprijs krijgt een wisselbokaal, veel publiciteit voor het project via Netwerk Utrecht2040 en €10.000,- in te zetten voor verdere uitvoering of opschaling van het initiatief.

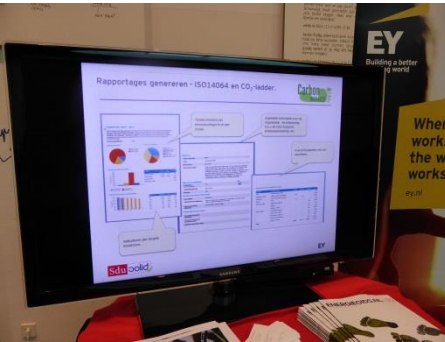
Inschrijven kan tot 1 juli 2014. De prijs zal uitgereikt worden tijdens de netwerkbijeenkomst van het Netwerk Utrecht2040 in het najaar van 2014.

Open markt

Tijdens de gehele netwerkbijeenkomst stond de open markt open voor bedrijven en partners uit de regio om zichzelf en hun project, initiatief, product of dienst te presenteren. Op de open markt waren aanwezig:

- Solease
- Tauw
- Vliegbasis Soesterberg
- Ernst&Young, Carbon Manager
- Vechtclub XL
- Hogeschool Utrecht
- Energiefonds Utrecht
- BiomassaDHZ
- Well Design
- Duurzaam Stichtse Vecht
- BJW Wonen
- RondomDom
- Band Op Spanning

Twitter

Utrecht2040, @Utrecht2040: Jan jonker op netw.bijeenk.: er is geen masterplan, er is wel #utrecht2040, we moeten het samen doen!

Energiefonds Utrecht, @EnergiefondsU: Inspirerend verhaal Prof. Jan Jonker op bijeenkomst #utrecht2040. Utrecht bruist van de initiatieven. Burgers, bedrijven: pak het op en doe!

sander willemsen, @sandervanwillem: Conclusie Jan Jonker: netwerkmensenmaatschappij - geen masterplan - zelf doen - "monter verder prutsen dus!" #Utrecht2040

Mark van der Horst, @markuitutrecht: Vernieuwend inzicht door professor Jan Jonker in vormen van nieuwe WE economy, de SAMEN leving en de LAT relatie. #utrecht2040

030 Ondernemersdag, @UOD030: Interessant verhaal van Prof. Dr Jan Jonker op netwerk #utrecht2040. Leuke voorbeelden waarondr#snappcar. Leuk!

Lot van Hooijdonk, @lotvanhooijdonk: Bij netwerk @Utrecht2040 spreker Jan Jonker: er is geen masterplan, wel veel kansen, oogst die vooral samen @NMU_

FungiTown, @FungiTown: In 5min sessie "aanpak van leegstand vastgoed" #utrecht2040 in Statenzaal #provinciehuis pic.twitter.com/BfXB2piH0c

Marcel van Raaij, @MarcelvanRaaij: Vanmiddag bij netwerk @utrecht2040: veel energie op duurzame projecten

Ella Derksen, @neskredalle: Zijn er nog boekjes van #janjonker over #nieuwebusinessmodellen over bij @Utrecht2040? Graag naar tafeltje #secretoperation

Ella Derksen, @neskredalle: De #leegstand van #NL in beeld gebracht #VacantNL van #RAAAF @Utrecht2040, die van #secretoperation op @VliegbasisS pic.twitter.com/QroXEPvIF3

sander willemsen, @sandervanwillem: Bij sessie zonne-energie wordt passieve panelenwens-tweet van @heuswaar aangehaald: vrije jongen die graag wil maar vastloopt #Utrecht2040

sander willemsen, @sandervanwillem: @NMU_ stelt onafhankelijke "zonne-energie-versneller" voor die Utrechtse gemeentes met projecten, aanbod-organisatie etc helpt #Utrecht2040

Solease BV, @Solease: Met #Solease aanwezig bij @utrecht2040, ronkend betoog van #janjonker en grote opkomst. Duurzaamheid leeft!

Ella Derksen, @neskredalle: @Utrecht2040 kom tijdens de borrel langs bij #secretoperation #proeflab voor #innovatie en #monterverderprutsen pic.twitter.com/uuyYLMxHeO

sander willemsen, @sandervanwillem: Deelsessie zonne-energie bij #Utrecht2040. Denk even mee! pic.twitter.com/Hi7i77JfTI

barto piersma, @barto_piersma: Kracht van WIJ; "@markuitutrecht: De basis van de nieuwe economie door Professor Jan Jonker bij #utrecht2040 pic.twitter.com/kdUWUyF2cW"

Joris Hogenboom, @JorisHogenboom: Kop bijeenkomst @Utrecht2040 is er af. Nu Jan Jonker over duurzaam ondernemerschap, delen, samenwerking. pic.twitter.com/BJcSK2mPEv

Mark van der Horst, @markuitrecht: Interactieve deelsessies bij #utrecht2040
pic.twitter.com/FxkEuBOuye

Joris Hogenboom, @JorisHogenboom: Werksessies #Utrecht2040 over werkmaatschappij
opschalen zonne-energie pic.twitter.com/j5dmMQNcON

Lot van Hooijdonk, @lotvanhooijdonk: Staartje van de zonnepanelensessie, @spotgirl in actie en
de bezoekers gelukkig ook @NMU_ @Utrecht2040 pic.twitter.com/ujM8fs1Z3F

Utrecht2040, @Utrecht2040: @MariettePnrrts kondigt thema duurzaamheidsprijs 2014 aan:
succesvolle energiebesparing in de bestaande woningbouw!

sander willemsen, @sandervanwillem: Er hoort ook een prijs bij. Thema: succesvolle
energiereductie bestaande woningbouw. Inschrijven tot 1 juli 2014 (niet 2040..!) #Utrecht2040

Triade Party Rent, @triadepartyrent: Mooie connectie gelegd bij #Utrecht2040 met @HU_Utrecht
als kennisinstituut, voor versnelling naar verdere verduurzaming.

merian koekkoek, @meriankoekkoek: Leuke mensen ontmoet @Utrecht2040. Hopelijk snel een
vervolg.

Mariette Pennarts, @MariettePnrrts: Inschrijven tot 1/7. We verwachten heel veel reacties!
"@Utrecht2040: thema Duurzaamheidsprijs2014: succesvolle energiebesparing woningen!"

Ruben Vrijhoef, @rubenvrijhoef: Vandaag @ivo_opstelten waargenomen #utrecht2040 #NOM
renovatie en #duurzame #bouw #logistiek ook belangrijk vr regio&provincie #co2 uitstoot